

PATVIRTINTA

Vaikų lopšelio-darželio „Ažuoliukas“ direktoriaus

2021 m. rugsėjo 23 d.

įsakymu Nr. V- 111(1.4E)

**MARIJAMPOLĖS VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „AŽUOLIUKAS“
DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ ĮTARUS VAIKĄ VARTOJUS ALKOHOLĮ, TABAKĄ IR (AR)
KITAS PSICHIKĄ VEIKIANČIAS MEDŽIAGAS TVARKA**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Ažuoliukas(toliau – lopšelis-darželis) vadovaujasi lopšelio-darželio darbuotojų veiksmų įtarus vaiką vartojus alkoholi, tabaką ir (ar) kitas psichiką veikiančias medžiagas tvarka (toliau – Tvarka), kuri reglamentuoja lopšelio-darželio darbuotojų veiksmus įtarus vaiką vartojus alkoholi, tabaką ir (ar) kitas psichiką veikiančias medžiagas.

2. Tvarkos tikslas – siekti kuo anksčiau nustatyti ir motyvuoti vaikus atsisakyti žalingų įpročių, laiku suteikti ankstyvosios intervencijos ir kitos pagalbos priemonės ugdytiniui ir šeimai, užkirti kelią alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų neteisėtam vartojimui lopšelyje-darželyje.

3. Tvarkoje naudojamos sąvokos ir apibrėžimai:

3.1. **Psichoaktyvios arba psichiką veikiančios medžiagos** – psichoaktyvios medžiagos, sukeliančios psichikos ir elgesio sutrikimus, kurie klasifikuojami pagal Tarptautinės statistinės ligų ir susijusių sveikatos sutrikimų klasifikacijos dešimtąjį pataisytą ir papildytą leidimą „Sisteminis ligų sąrašas“ (Australijos modifikacija, TLK-10-AM). Psichoaktyvių medžiagų samprata apima ne tik narkotikus, veikiančius psichiką, bet ir alkoholi, nikotiną, kofeiną bei lakiąsias medžiagas.

3.2. **Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija** – ugdyti asmenį, motyvuotą sveikai gyventi, nevartoti alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų.

3.3. **Apsvaigimas** – asmens psichikos būseną ar elgesio sutrikdymas, kuriuos sukelia pavartotos psichiką veikiančios medžiagos (narkotinės priemonės, psichotropinės ir kitos svaigosios medžiagos).

3.4. **Apsinuodijimas** – iš išorės į organizmą patekusių nuodų sukelta patologinė būklė, kurios metu išryškėja tam tikri sveikatos sutrikimai (bendras silpnumas, galvos svaigimas, pykinimas ar vėmimas).

3.5. **Ankstyvoji intervencija** – psichologinės, socialinės pedagoginės pagalbos priemonės, taikomos vaikams po to, kai nustatoma, kad jie vartoja psichiką veikiančias medžiagas, skirtos skatinti nevartoti šių medžiagų.

3.6. **Ankstyvosios intervencijos programa** – tai planingų ir sistemingų priemonių visuma, skirta rizikingos elgsenos nepilnamečiams asmenims nuo 14 metų, kurie eksperimentuoja ar nereguliariai vartoja psichoaktyvias medžiagas (išskyrus tabaką), bet nėra nuo jų priklausomi.

3.7. **Vaikas** – asmuo, kuris ugdomi.

3.8. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** – vaiko atstovai pagal įstatymą, t. y. vaiko tėvai, vaiką įvaikinus, – įtėviai, nustačius globą ar rūpybą, – globėjai ar rūpintojai, įstatymų nustatytais atvejais – valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija.

3.9. **Lopšelio-darželio darbuotojas** – lopšelyje-darželyje dirbantys pedagogai, administracijos bei kiti darbuotojai.

4. Tvarka parengta vadovaujantis:

4.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1035/ĮSAK-2680 „Dėl Visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 „Dėl vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4.3. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro ir MB „Audito projektai“ parengtomis metodinėmis rekomendacijomis „Sveikatos priežiūrą mokyklose vykdančių visuomenės sveikatos specialistų funkcijų, vykdomų pagal visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašą, metodinės rekomendacijos“ (2020).

4.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. V-773 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 21:2017 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

4.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

4.6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. balandžio 7 d. Nr. V-326 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 102:2011 „Įstaiga, vykdanči formaliojo profesinio mokymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

II SKYRIUS

LOPŠELIO-DARŽELIO DARBUOTOJŲ VEIKSMAI ĮTARUS VAIKĄ VARTOJUS ALKOHOLĮ, TABAKĄ IR (AR) KITAS PSICHIKĄ VEIKIANČIAS MEDŽIAGAS

5. Lopšelio-darželio teritorijoje griežtai draudžiama vartoti ir platinti alkoholį, tabako gaminius ar kitas psichiką veikiančias medžiagas.

6. Lopšelio-darželio darbuotojai, įtarę, kad vaikas lopšelio-darželio teritorijoje vartoja tabaką, alkoholį ir (ar) kitas psichiką veikiančias medžiagas (toliau – psichiką veikiančias medžiagas), yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, nedelsdami informuoja apie tai lopšelio-darželio direktorių ar jo įgaliotus asmenis, taip pat visuomenės sveikatos priežiūros specialistą, vykdančią sveikatos priežiūrą įstaigoje (toliau – VSS) jo darbo metu.

7. Lopšelio-darželio direktorius ar jo įgalioti asmenys, esant šios Tvarkos 6 punkte nurodytoms aplinkybėms, nedelsiant informuoja vaiko tėvus (globėjus, rūpintojus):

7.1. apie įtarimą, kad vaikas vartoja psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų ir, kad jam reikėtų atlikti medicininę apžiūrą;

7.2. apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas (toliau – ASPĮ), kuriose galima nustatyti ar vaikas vartoja psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, apsinuodijęs jomis, paskirti tikslingą gydymą;

7.3. apie institucijas, įstaigas, organizacijas, teikiančias psichologinę, socialinę, teisinę ar kitą pagalbą. Taip pat apie šią pagalbą teikiančias įstaigas, organizacijas informuojamas ir vaikas;

7.4. nedelsiant atvykti į įstaigą pokalbiui ir pasiimti į namus vaiką, apsvaigusį nuo psichiką veikiančių medžiagų.

8. Lopšelio-darželio darbuotojai, įtarę kad vaikas lopšelio-darželio teritorijoje yra apsinuodijęs psichiką veikiančiomis medžiagomis ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus,

nedelsiant apie tai informuoja lopšelio-darželio direktorių ar jo įgaliotus asmenis, VSS jo darbo metu.

9. Esant šios Tvarkos 8 punkte nurodytai aplinkybei:

9.1. nedelsiant teikiama pirmoji pagalba vadovaujantis lopšelio-darželio Pirmosios pagalbos organizavimo tvarka;

9.2. jeigu vaikui reikalinga skubi medicinos pagalba, kviečiama greitoji medicinos pagalba;

9.3. vaiką vežant į ASPĮ, jį lydi lopšelio-darželio administracijos atstovas ar jų paskirtas asmuo ir lieka su nukentėjusiuoju, kol atvyks informuoti telefonu tėvai (globėjai, rūpintojai) arba jų įgaliotas asmuo;

9.4. Lopšelio-darželio direktorius ar jo įgalioti asmenys nedelsiant informuoja apie vaiko apsinuodijimą psichiką veikiančiomis medžiagomis ugdytinio tėvus (globėjus, rūpintojus), teritorinės policijos įstaigą ir (ar) Vaiko teisių apsaugos skyrių (toliau – VTAS) pagal vaiko gyvenamąją vietą.

10. Vaiko, vartojančio ir platinančio psichiką veikiančias medžiagas, elgesys aptiriamas lopšelio-darželio Vaiko gerovės komisijos (toliau – VGK) posėdyje dalyvaujant grupės mokytojui, vaikui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams) bei kitiems kviestiniams vaiko grove suinteresuotiems asmenims.

11. Lopšelio-darželio VGK posėdyje numatomi tolimesni vaiko elgesio korekcijos veiksmai ir kita pagalba (sudaromas pagalbos planas) bei primenamas netoleravimas vaikui piktybiškai nuolat pažeisti šios Tvarkos 5 punktą.

12. Esant pagrįstiems įtarimams ar faktams, kad vaikas ne kartą vartojo psichiką veikiančias medžiagas, tėvai (globėjai, rūpintojai) informuojami apie galimybę vaikui dalyvauti ankstyvosios intervencijos programoje.

13. Tėvams (globėjams, rūpintojams) sutikus, kad vaikas dalyvautų ankstyvosios intervencijos programoje, jie nukreipiami į Marijampolės savivaldybės visuomenės sveikatos biurą, vykdančią šią programą. Atsisakius dalyvauti ankstyvosios intervencijos programoje, organizuojamas lopšelio-darželio VGK posėdis, kuriame priimamas sprendimas dėl kreipimosi į tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių dėl minimalios priežiūros skyrimo.

14. Jei tėvai (globėjai, rūpintojai) piktybiškai atsisako dalyvauti lopšelio-darželio VGK posėdžiuose, informuojamas tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius.

III. SKYRIUS

MOKINIŲ DAIKTŲ PATIKRINIMAS

15. Lopšelio-darželio darbuotojas, kilus pagrįstiems įtarimams, jog vaikas gali turėti draudžiamų psichiką veikiančių medžiagų, nedelsdamas apie tai informuoja lopšelio-darželio socialinį pedagogą, direktorių ar jo įgaliotus asmenis.

16. Lopšelio-darželio direktorius ar jo įgaliotas atstovas turi teisę prašyti vaiko parodyti jo asmeninius daiktus. Ugdytinio daiktai negali būti tikrinami negavus jo sutikimo ir (ar) jam nedalyvaujant.

17. Jeigu vaikas sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du lopšelio-darželio darbuotojai, vienas iš jų – socialinis pedagogas, direktoriaus pavaduotojas ar jo įgaliotas atstovas.

18. Paaiškėjus, kad vaikas turi psichiką veikiančių medžiagų, apie tai nedelsiant informuojami vaiko tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.

19. Jei vaikas nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų psichiką veikiančių medžiagų turėjimo nedelsiant informuojami vaiko tėvai (globėjai, rūpintojai) ir jie kviečiami atvykti į įstaigą.

20. Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų psichiką veikiančių medžiagų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga.

21. Kol atvyks dėl vaiko daiktų patikrinimo iškviešti asmenys, vaikas turi būti prižiūrimas socialinio pedagogo, lopšelio-darželio direktoriaus ar jo įgalioto asmens.

IV. SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Lopšelio-darželio direktorius užtikrina, kad būtų įgyvendinama narkotinių, psichotropinių, kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencija, ankstyvoji intervencija, plėtojamas tarpusavio bendradarbiavimas su vaiko teisių apsaugos tarnybomis, teisėsaugos, sveikatos priežiūros ir rehabilitacijos įstaigomis.

23. Tėvai (globėjai, rūpintojai) atsako už vaiko vartojimą ir (ar) platinimą psichiką veikiančias medžiagas, pagal Lietuvos Respublikos nustatytą tvarką.

24. Informacija apie vaikus, vartojančius psichiką veikiančias medžiagas, turinčius priklausomybę nuo jų, disponuojama tiek, kiek reikalinga vaiko teisei būti sveikam užtikrinti, tačiau nepažeidžiant jo teisės į privatų gyvenimą, asmens neliečiamybę, todėl ši informacija gali būti teikiama tik Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
